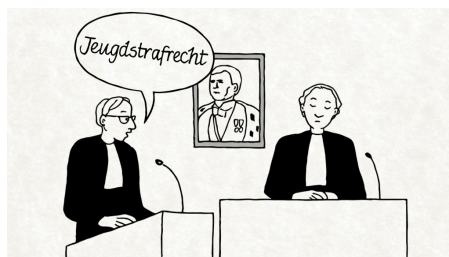

Specialisatie Jeugdstrafrecht

Vereniging voor Nederlandse Jeugdrechtsadvocaten

donderdag 10 september 2020

mr. dr. M.P. de Jong-de Kruijf

Reflectie Huiswerkopdracht

Reflectie huiswerkopdracht (2)

- Verplichte motivering (niet iedereen is voorstander)
- 5/7: het jeugdstrafrecht had moeten worden toegepast
- Vragen bij de rol van deze advocaat
- IVRK geldig tot 18 jaar? ("The Committee recognizes that adolescence is not easily defined, and that individual children reach maturity at different ages", *General Comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence*)

'Onvoltooide ontwikkeling' lijkt niet de juiste term voor de afweging of sancties uit het JSR of het VSR moeten worden toegepast. **Het lijkt beter om de vraag te stellen of en in hoeverre er sprake is van achterstand in de ontwikkeling en of de jongvolwassene zich verder kan en wil ontwikkelen.**

De instrumenten die het OM, de reclassering en het NIFP gebruiken, hebben aanpassing nodig om een goede inschatting te maken van de achterstand in de ontwikkeling van jongvolwassenen die verdacht worden van strafbare feiten. Dit onderzoek heeft een lijst opgeleverd met dertien dimensies en signalen van achterlopende ontwikkeling." (bron: WODC Nieuwsbrief ASR juli 2020)

Dimensies	Signalen van achterstand in de ontwikkeling
Cognitieve en adaptieve vaardigheden	
• verstandelijk functioneren	onderwijsniveau ≤ basisschool of vso en/of aanwijzingen voor een (licht) verstandelijke beperking op de SCIL ^{*)}
• cognitieve flexibiliteit	heeft veel moeite om eigen gedrag te veranderen als dat door de omgeving verwacht wordt
• planning en besluitvorming (gevolgen overzien)	denkt meestal niet na over verschillende mogelijkheden en gevolgen
Sociale vaardigheden	
• communicatieve vaardigheden	drukt zich over het algemeen onduidelijk uit, verbaal en non-verbaal
• weerstand bieden aan de invloed van anderen	laat zich meestal makkelijk door anderen overhalen (bijvoorbeeld in groepsdelict(en))
• relaties opbouwen en onderhouden	heeft geen vaste prosociale partner en geen/weinig prosociale vrienden
Morele ontwikkeling	
• perspectief nemen	denkt meestal vanuit eigen perspectief
• moreel redeneren (zonder denkfouten)	maakt veel denkfouten: egocentrisch denken, goedpraten, anderen de schuld geven en/of uitgaan van het ergste
• empathie tonen	toont nauwelijks/geen empathie voor slachtoffers/benadeelden
• schuld en schaamte	toont nauwelijks/geen spijt
Zelfcontrole	
• emotieregulatie	toont weinig/geen rem op emoties zoals boosheid
• impulscontrole	zegt en doet meestal iets zonder na te denken
• controle over sensatie zoeken	vertoont vanuit behoefte aan sensatie vaker risicovol gedrag dat kan uitmonden in delictgedrag

^{*)} SCIL = Screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking, een instrument om vast te stellen of er aanwijzingen zijn voor een (licht) verstandelijke beperking.

Spanjaard, J. M., Filé, L. L., Noom, M. J. & Buysse, W. H. (2020). *Achterlopende ontwikkeling. Het begrip 'onvoltooide ontwikkeling' in de toepassing van het adolescentenstrafrecht*. Amsterdam: Spanjaard Development & Training (in opdracht van het WODC, Den Haag).

Onderwerpen voor vandaag

- De persoon van de jeugdrechtsadvocaat
- Afscheidsrede Mijnaerds
- Cijfers en infographics
- General Comment 24
- Kinderen in de politiecel
- Rechtsbijstand
- Minimum leeftijdsgrens
- DNA-afname en VOG
- Wisselwerking gesloten jeugdhulp – jeugdstrafrecht
- Wetsvoorstel rechtspositie gesloten jeugdinstituten

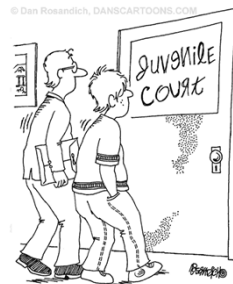
• *Interessante literatuur:*

<https://www.bjutijdschriften.nl/tijdschrift/BSb/2020/1>

De persoon van de jeugdrechtsadvocaat

- De rol van de jeugdadvocaat is driedig: (1) rechtshulpverleners, d.w.z. rechten tot volle wasdom brengen; (2) tolk voor de jeugdige, d.w.z. ervoor zorgen dat de jeugdige kan participeren en zijn eigen ideeën naar voren kan brengen; en (3) gids, d.w.z. het managen van verwachtingen van kinderen. In de persoon van de jeugdrechtsadvocaat komen jeugdbescherming en rechtsbescherming samen.

vergoeding van 1,5 punt (€ 197,05 inclusief btw)
per verhoor met 1,5 punt per vervolghoer.

De persoon van de jeugdrechtsadvocaat

- Opleidingsvereisten
- Moet in DNA-zaken ambtshalve een advocaat worden toegevoegd?
- Er wordt geen advocaat toegevoegd wanneer de officier van justitie overweegt een werkstraf van 20 uur aan te bieden, of een geldboete van € 114.
- Pleidooi voor ambtshalve toevoeging tijdens PIJ-traject?
- Een tekort aan passende jeugdhulp

La tête haute

[Nederlandse trailer \(1.54m\)](#)

We need to talk about Kevin

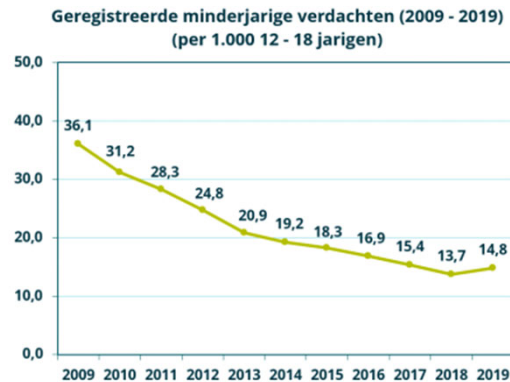

http://www.imdb.com/title/tt1242460/videoplayer/vi566533657?ref_=tt_ov_vi

Afscheidsrede Isabeth Mijnarends

- Jeugdstrafrecht als wetshandhaving (neiging tot beheersing / regelreflex)
 - “het is een gemiste kans als we het jeugdstrafrecht blijven zien als instrument van beheersing van afwijkend gedrag.”
 - “... het meest billijke resultaat...”
 - Marginaal toetsen aan diepere rechtsbeginselen
 - Is het resultaat van de procedure verdedigbaar?
 - Procedurele rechtvaardigheid is o.a.: het kind serieus nemen
- Ruimte voor experimenten binnen het jeugdstrafrecht
 - Welke fundamenteen liggen minimaal ten grondslag aan een kindvriendelijk jeugdstrafrecht?
 - Noodzakelijke samenwerkingsverbanden tussen de academische wereld en de praktijk

Cijfers jeugdstrafrecht

Justitiële jeugdinrichting (JJI)

Ook bekend als: jeugdgevangenis

Een justitiële jeugdinrichting (JJI) is een gesloten instelling voor jongeren met jeugddetentie of een maatregel tot plaatsing in een justitiële jeugdinrichting (PJ), ook wel bekend als 'jeugd-tbs'. In de JJI worden straffen en maatregelen van het jeugdstrafrecht uitgevoerd. Bij insluiting is de jeugdige tussen de 12 en 18 jaar oud. Tot 1 april 2014 werd het jeugdstrafrecht toegepast op jeugdige tot 21 jaar. Met de invoering van het adolescentenrecht is dit verhoogd tot 23 jaar.

Betreft:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal organisaties: ①		11	10	9	9	9	8	7	7
Aantal jongeren bereikt: ②		1.846	1.869	1.494	1.391	1.437	1.442	1.434	
Gemiddelde capaciteit: ③		838	800	800	650	647	523	505	
Bezetting: ④	681	559	553	473	461	411	421	420	

- ① Zowel Rijks- als particuliere jeugdinrichtingen.
- ② Betreft instroom vanuit de 'vrije maatschappij' totaal strafrechtelijk.
- ③ peildatum 1 januari van het betreffende jaar
- ④ Betreft de bezetting op een vast peilmoment, september van ieder jaar.

Infographic Justitiele Jeugdinrichtingen

General Comment no. 24 en het Nederlandse jeugdstrafrecht

General Comment no. 24

- Formeel geen juridisch bindend document
 - Praktisch haalbaar en wenselijk? Wat vinden jullie?
- Speerpunt: terugdringen vrijheidsbeneming
- Een hoger beschermingsniveau dan het IVRK → niet naar beneden bijstellen
- Verschillen General Comment no. 10
 - Bevorderen niet-stigmatiserend taalgebruik
 - Niet langer 'juveniles', maar 'children'
- Minimumleeftijd strafrechtelijke aansprakelijkheid omhoog (14 jaar, vanaf 16 jaar vrijheidsberoving in brede zin)
- Aandacht voor kinderen in politiecellen (jaarlijks ruim een miljoen kinderen in de politiecel!) – max. 24 uur (zie ook RSJ). Informatievoorziening onder druk.
 - Sneller IVS?
 - Spanje en UK hanteren deze termijn al
- Pleidooi sluiting grootschalige jeugdgevangenissen!

Kindvriendelijke rechtspraak en het jeugdstrafrecht

- Centrale thema: PARTICIPATIE
 - Gebouw
 - Zittingszaal
 - Ongewenste ontmoetingen
 - Taal op de zitting
 - Lengte van de zitting

RSJ-advies (21 januari 2020): Minderjarigen in een politiecel

- 2018: 21.608 minderjarige verdachten opgehouden voor onderzoek / 4.675 minderjarigen werden in verzekering gesteld.
- 12-minners (cijfers, Veilig Thuis, altijd thuis overnachten)

Casus rechtsbijstand

“Een jongen van 15 jaar wordt verdacht van een diefstal met geweld; hij zou achterop de scooter hebben gezeten en een tasje van de schouder hebben getrokken bij een oudere dame. Hij wordt voor het eerst verdacht van een strafbaar feit en de politie besluit – in plaats van hem aan te houden – per brief uit te nodigen voor een verhoor. De medeverdachte, 16 jaar, die de scooter bestuurde, is een bekende van de politie en aangezien hij reeds in het kader van een proeftijd reclasseringstoezicht heeft en nu opnieuw verdacht wordt van een strafbaar feit, wordt hij thuis aangehouden. Beiden zitten op het bureau en worden verhoord door de politie. Volgens het Nederlandse jeugdstrafprocesrecht krijgt de een gratis rechtsbijstand, de ander niet. Waarom is er verschil in de rechtspositie van beide jongens?”

EHRM-rechtspraak over rechtsbijstand in de verhoorfase

- *Salduz*-arrest
- *Panovits*-arrest
- Arresten Hoge Raad over verhoorsbijstand
 - Voorafgaand een advocaat raadplegen (HR 30 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH3079)
 - Voor de minderjarige: recht op rechtsbijstand tijdens politieverhoor (HR 30 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:3079)
 - Recht op rechtsbijstand ook tijdens volgende politieverhoren (HR 22 december 2015, ECLI:NL:HR:2015:3608)
- Guidelins on child-friendly justice
- EU-richtlijnen 2013/48/EU en 2016/800/EU (+ implementatie)
- Wijziging WvSv per 1-3-2017: specifieke bepalingen over consultatie- en verhoorbijstand
- Wijziging Wetboek van Strafvordering per 1-6-2019: geen mogelijkheid tot afstand meer

Wijzigingen per 1 juli 2019

1. De eerste wijziging houdt in dat een aangehouden minderjarige verdachte **in de avond wordt heengezonden**, als niet tijdig kan worden voorzien in (piket)rechtsbijstand. Hij of zij wordt dan uitgenodigd om de volgende dag te verschijnen voor verhoor, met behoud van recht op gesubsidieerde consultatie -en verhoorbijstand.
1. De tweede wijziging ziet op dit recht. Waar voorheen de noodzaak van verhoorbijstand in de regel in onderling overleg tussen advocaat en de minderjarige verdachte werd bepaald, is per 1 juni jl. de verhoorbijstand verplicht gesteld. **Voor minderjarigen is het niet langer mogelijk afstand te doen van rechtsbijstand bij het politieverhoor** ingevolge de implementatie van Richtlijn (EU) 2016/800/EU. De minderjarige heeft de keuze om **ook** de ouder of een vertrouwenspersoon het verhoor te laten bijwonen.

Strafrechtelijke minimumleeftijd

RSJ-advies: Verhoog strafrechtelijke minimumleeftijd naar 14 jaar

Drie hoofdbevindingen:

1. Nederland is gebonden aan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.
2. Een jeugdige komt pas in aanmerking om strafrechtelijk vervolgd te worden als hij competent en capabel is om de consequenties van eigen handelen te overzien.
3. Om toch tot een algemeen geldende minimumleeftijd te komen, moet de leeftijd worden gehanteerd waarop een jeugdige snapt wat er in het strafrechtelijk proces gebeurt.

Wet rechtspositie gesloten jeugdinstituten (fase: internetconsultatie)

Drie typen gesloten jeugdinstituten: een beperkt gesloten regime (artikel 1.6, onder a), een gesloten regime (artikel 1.6, onder b) en een hoog beveiligd regime (artikel 1.6, onder c). Gekoppeld aan deze regimes is een getrappt systeem van vrijheidsbeperkende maatregelen waarmee een jeugdige in de gesloten instelling te maken kan krijgen.

Kritieken

- Open inrichtingen vallen er niet onder (daar wordt ook veel gefixeerd)
- Zorgvuldige plaatsing niet goed mogelijk i.v.m. spoedplaatsingen
- Alleen een verbetering voor jongeren in jeugdzorgplus instellingen?
- De JJI's hebben in 2013 afgesproken dat een positief leefklimaat een belangrijk behandeldoel zou zijn en spraken af dat jongeren tenminste 76 uur per week van kamer zijn. Komt niet terug in het wetsvoorstel. Ook mogen jongeren 'voor straf' op kamer en in de separeer worden gezet.
- Risico op overplaatsingen?
- Regime wordt strenger voor de gesloten jeugdhulp
- Discussie over samenplaatsing
- Is het niet goed als er ook eens kritisch gekeken wordt wat er in een hoog beveiligd gesloten regime wordt toegestaan? Broekstok? Enkelbanden met tussenstuk Dwangjack? Geweldsmiddelen??!

DNA-afname bij minderjarigen

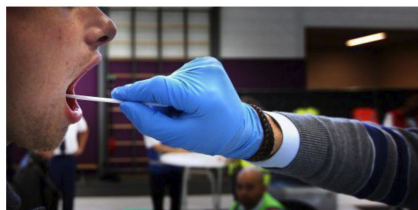
- In 2017 stonden in totaal 30.369 mensen in de DNA-Databank voor Stafzaken die als minderjarige veroordeeld zijn voor een strafbaar feit.
- De Hoge Raad heeft op 7 april bepaald dat de rechter de leeftijd van kinderen en jongeren moet meewegen als het gaat om het opslaan van DNA-materiaal van minderjarigen die veroordeeld zijn voor een strafbaar feit. De uitspraak geeft ruimte om binnen de wettelijke uitzonderingsgronden een afweging te maken op leeftijd. (HR 7 april 2020, [ECLI:NL:HR:2020:626](#))
- Let op: minderjarigen lopen een groter risico om te worden verplicht tot DNA-afname dan meerderjarigen (vaker taakstraf dan geldboete);
- [VN-mensenrechtencomite](#): schending privacy
- Wetsvoorstel: halvering bewaartermijnen en geen afname bij taakstraf tot 40 uur

Opinie

Neem niet standaard DNA van kind af bij licht vergrijp

Het DNA van tienduizenden kinderen is opgenomen in de DNA-databank. Vaak ten onrechte, vinden *Ido Weijers* en *Mariëtte Bruning*.

© 25 november 2017

Sdu
oprecht
de beste
keuze

VOG minderjarige zedendelinquenten

- Onbeperkte terugkijktermijn
- Corinne Dettmeijer: verkorten tot 15 jaar (binnen die 15 jaar ook voor VOG in aanmerking wanneer zij recidivenvrij zijn)
- Aanbevelingen niet overgenomen

Sdu
oprecht
de beste
keuze

Het jeugdstrafrecht en de gesloten jeugdhulp

Wij moeten bij de kinderen blijven (A.G.)

- “Repressie is veelal het verder traumatiseren van de getraumatiseerde”
- “Met toestemming van haar ouders en Sasha mag ik een gesprek bijwonen over het vervolgtraject. Ik tel acht volwassenen en een klein meisje. Gelukkig zegt behandelcoördinator Dirk-Pieter: „Er zijn een aantal dingen die jij wilde bespreken, Sasha, laten we het daar eerst over hebben.”
- “En binnen de misstand die zo'n instelling per definitie is, viel de repressie me mee. (...) Ik volsta met de opmerking dat sommige begeleiders beter zijn in de-escaleren dan andere.”
- “Ik zou me zorgen hebben gemaakt als de kinderen zich volledig zouden hebben aangepast aan de instelling.”

Bejegening

Juffrouw Amalia

'Ik heb straks een afspraak op het stadhuis om dat te beslissen.'
 'Wat te beslissen?' vraagt Lampe.
 'Wat we met je aanmoeten. Wat het beste voor je is.'
 'Ik wil naar huis.'
 'Om alle belangen af te wegen. Vooral het jouwe natuurlijk.'
 'Ik wil naar huis.'
 'Wat een kind wil is niet altijd het beste,' zegt juffrouw Amalia en eet haar boterham met kleine hapjes.

Cijfers

Jongeren in zorg, uitstroomcijfers en plaatsingsduur				
	2015	2016	2017	2018
Aantal jongeren in zorg	2.108	2.233	2.354	2.112
Aantal jongeren uitgestroomd	1.386	1.494	1.491	1.401
Aantal beëindigde plaatsingen	1.671	1.814	1.927	1.669
Gemiddelde plaatsingsduur	6,9 maanden	6,5 maanden	6 maanden	6,2 maanden
Plaatsingsduur < maand	191 (11%)	272 (15%)	354 (18%)	262 (16%)
Plaatsingsduur > jaar	245 (15%)	256 (14%)	216 (11%)	214 (13%)

Aantal plaatsingen naar type machtiging per zorggebied van aanmelder				
Zorggebied	Regulier		Spoed	
1 Noord-West	177	44%	229	56%
2 Zuid-West	179	39%	280	61%
3 Noord	102	57%	77	43%
4 Oost	121	42%	170	58%
5 Zuid	191	51%	185	49%
Totaal	770	45%	941	55%

Aantal plaatsingen in vrijwillig kader naar zorggebied van aanmelder				
Zorggebied	2015	2016	2017	2018
1 Noord-West	63	16%	86	20%
2 Zuid-West	79	18%	80	15%
3 Noord	45	23%	86	39%
4 Oost	34	16%	43	19%
5 Zuid	102	26%	150	36%
Totaal	323	20%	445	24%

In 2018 is het aantal plaatsingen t.o.v. 2017 met 11% afgenomen.

Bron: Jeugdzorg Nederland,
www.jeugdzorgplus.nl

Gesloten jeugdhulp – wettelijke regeling

3 categorieën machtiging gesloten jeugdhulp (zie o.m. art. 6.1.12):

1. (reguliere) machtiging gesloten jeugdhulp: max. 1 jaar
2. Spoedmachtiging gesloten jeugdhulp: max. 4 weken
3. Voorwaardelijke machtiging (NIEUW): max. 6 maanden, verlenging max. 1 jaar

Gronden voor gesloten jeugdhulp (I)

- Grondslag machtiging gesloten jeugdzorg:
(a) als jeugdhulp noodzakelijk is in verband met ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen die de ontwikkeling naar volwassenheid ernstig belemmeren, (b) en de opneming en het verblijf noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de jeugdige zich aan de jeugdhulp onttrekt of daaraan door anderen wordt onttrokken (art. 6.1.2 lid 2 Jw))
- Grondslag spoedmachtiging (art. 6.1.3 Jw):
Als onmiddellijke jeugdhulp noodzakelijk is i.v.m. ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen.... of een ernstig vermoeden daarvan, en indien noodzakelijk...

Gronden gesloten jeugdhulp (II)

Grondslag voorwaardelijke machtiging:

‘verlening jeugdhulp noodzakelijk ivm ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen die de ontwikkeling... ernstig belemmeren en indien noodzakelijk om te voorkomen dat jeugdige zich aan jeugdhulp onttrekt of wordt onttrokken en de ernstige belemmering van de ontwikkeling alleen buiten de accommodatie kan worden afgewend door het stellen en naleven van voorwaarden’ (art. 6.1.4 lid 2 Jw)

Rechtswaarborgen kind bij beslissing gesloten jeugdhulp

- Specifieke, zware (?) rechtsgrond (art. 6.1.2/ 6.1.3/ 6.1.4 Jw)
- Specifiek besluit B&W/ GI/ RvdK nodig (art. 6.1.2 lid 5 Jw)
- Verklaring gekwalificeerde gedragswetenschapper nodig (art. V6.1.2 lid 6, 6.1.3 lid 3, 6.1.4 lid 4 Jw; vgl. PIJ-maatregel)
- Jeugdige krijgt advocaat (6.1.10 lid 4 Jw)
- Verplicht horen jeugdige door kinderrechter (art. 6.1.10 lid 1 Jw)
- Mj > 12 jr en jonger dan 12 jr indien in staat tot redelijke waardering van belangen: bekwaam in en buiten rechte op te treden (art. 6.1.1 lid 2 Jw)

Bevindingen wisselwerking gesloten jeugdhulp - jeugdstrafrecht

- Risicovol voor de gesloten jeugdhulpsector om zware jeugddelinquenten daar te plaatsen.
- Veel delicten worden juist tijdens een verblijf in de gesloten jeugdhulp gepleegd.
- het beveiligingsniveau dat de gesloten jeugdhulp kan bieden, is niet voor alle jeugdigen toereikend.
- De gesloten jeugdhulp fungeert vaak als last resort fungeert om jeugdigen van het criminele pad af te houden.
- De zaken waarin de rechter een keuze maakt tussen een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel en een plaatsing in gesloten jeugdhulp laten duidelijk zien voor welke jeugdigen de gesloten jeugdhulp te 'licht' is. Namelijk jeugdigen die jarenlange behandeling behoeven en bij wie een gesloten jeugdhulp traject vaak al mislukt is (leeftijd is een belangrijk criterium)

Korte samenvatting promotieonderzoek

1. De juridische basis in Nederland voor gesloten plaatsingen / kinderrechtentoetsingskader
2. In hoeverre borgt het wettelijke kader voldoende dat beslissingen ten aanzien van gesloten plaatsingen rechtmatig zijn?
3. Analyse van 586 rechterlijke uitspraken vanaf 1 januari 2008 tot en met 31 december 2017

Helaas is één van de belangrijkste conclusies dat met name als het gaat om het bieden van passende zorg, te verwachten valt dat een jeugdige lang niet altijd op een passende plek zit, maar dat de gesloten jeugdhulp in zo'n geval de laatst overgebleven optie is en dat het bieden van passende zorg daaraan ondergeschikt is.

Jurisprudentie Europese Hof (I)

Artikel 5 EVRM

Een ieder heeft recht op vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen, behalve in de navolgende gevallen en overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure:

in het geval van rechtmatige detentie van een minderjarige met het doel toe te zien op zijn opvoeding

- opsluiting op opvoedkundige gronden méér inhoudt dan 'notions of classroom teaching', namelijk de volle verantwoordelijkheid nemen voor de opvoeding zoals dat van ouders verwacht zou worden (EHRM 12 oktober 2000, nr. 33670/96).
- Opsluiting met als voornaamste doel een zwangere tiener ervan te weerhouden abortus te plegen, bleek eerder al in strijd met art. 5 lid 1 (d) EVRM (*P. en S. t. Polen*, EHRM 30 oktober 2012, nr. 57375/08).
- Als reeds bij voorbaat duidelijk is dat er geen geschikte behandelplek voorhanden is, is deze tijdelijke vrijheidsberoving volgens het Hof onrechtmatig (*D.G. t. Ierland*, EHRM 16 mei 2002, nr. 39474/98).

Jurisprudentie Europese Hof (II)

- Naarmate de periode van vrijheidsberoving langer duurt, moet men met sterkere argumenten komen om aan te tonen dat de vrijheidsberoving nog steeds gerechtvaardigd is (*Bouamar t. België*, EHRM 29 februari 1988, nr. 9106/80, par. 53).
- Op Staten die kinderen opsluiten op opvoedkundige gronden, rust de positieve verplichting om een behandelsetting te creëren die tegemoet komt aan het gestelde opvoedingsdoel (*Bouamar t. België*)
- Er moet aangetoond worden dat de minderjarige ook daadwerkelijk aan deze activiteiten heeft meegedaan (*D.G. t. Ierland*, par. 80; *Ichin e.o. t. Oekraïne*, EHRM 21 december 2010, nrs. 28189/04 en 28192/04)
- Het opsluiten van een minderjarige met als doel gedragscorrectie en het voorkomen van nieuwe strafbare feiten is niet verenigbaar met het doel van art. 5 lid 1 (d) (*Blokhin t. Rusland*, EHRM 23 maart 2016 (GK), nr. 47152/06)
- Staten hebben de positieve verplichting ervoor te zorgen dat wetgeving voorziet in een breed scala aan passende alternatieven, alvorens naar het zwaarste middel van vrijheidsberoving te grijpen (*A. e.a. t. Bulgarije*, EHRM 29 november 2011, nr. 51776/08, par. 73)

Juridisch toetsingsmodel onder de loep (I)

1. Sommige rechters zien in een gebrek aan behandelmotivatie juist een doorslaggevende reden om een machtiging te verlengen (het gebrek aan behandelmotivatie wordt in dat geval gezien als vorm van onttrekkingsgevaar). Andere rechters achten een gebrek aan behandelmotivatie, zeker wanneer de jeugdige reeds een langere periode gesloten heeft gezeten, als indicatie dat het tijd wordt om een nieuwe vorm van behandeling te proberen.
2. Rechters trekken verschillende conclusies uit de observatie dat er geen sprake is van onttrekkingsgevaar. Onttrekkingsgevaar is onderdeel van het wettelijk criterium voor een gesloten plaatsing, maar ook wanneer dat gevaar niet (langer) aanwezig is, kiezen rechters er soms voor om een jeugdige toch gesloten te plaatsen.
3. Rechters hanteren in veel gevallen, meer of minder impliciet, het criterium dat eerdere hulp moet hebben gefaald, maar ook hiervoor geldt dat het vereiste niet altijd strikt wordt toegepast.

Juridisch toetsingsmodel onder de loep (II)

1. Rechters kijken op volstrekt verschillende wijze naar de meest wenselijke duur van een gesloten plaatsing. Sommige rechters zijn van mening dat een machtiging voor de periode van een jaar voor een jeugdige niet te overzien is. Andere rechters zijn van mening dat een machtiging voor een korte periode weinig zinvol is omdat de jeugdige dan geneigd zal zijn 'zijn tijd uit te zitten'.
2. Goed gedrag loont, zo lijkt het jurisprudentieonderzoek uit te wijzen. Wanneer de jeugdige zich goed gedraagt, wordt dit niet zelden vertaald in een kortere verlenging of in een afwijzing van het verzoek. Maar slecht gedrag kan evengoed tot gevolg hebben dat de jeugdige de gesloten accommodatie mag verlaten of een machtiging voor een kortere duur krijgt opgelegd.

Verlegenheidsoplossing

- In deze maatregel openbaart zich wrijving tussen een beschermende en een punitieve respons.
- Het evenwicht tussen participatierechten en protectierechten staat onder druk.
- De problematiek van de jeugdigen voor wie om een machtiging wordt verzocht, is zeer complex en deze complexiteit lijkt toe te nemen.
- Vrijheidsberoving vereist strikte handhaving van de wettelijke normen, maar een afwijzing van een verzoek tot een machtiging leidt toe onwenselijke situaties, bijvoorbeeld dat de jeugdige gaat zwerven.
- Een gesloten plaatsing biedt niet altijd passende zorg, maar een passend alternatief is vaak niet voorhanden.
- Jeugdigen worden gedwongen om jeugdhulp te ondergaan, terwijl ze daartoe absoluut niet gemotiveerd zijn, wat de effectiviteit van zorg ernstig onder druk zet.

Tabel 9. Juridisch toetsingsmodel voor de gesloten jeugdhulp

Kinder- en mensenrechtentoetsingskader gesloten jeugdhulp	
Voornaamste uitgangspunt	
1.	Een plaatsing in gesloten jeugdhulp moet in het belang van de ontwikkeling van de jeugdige zijn.
Dynamische uitgangspunten	
2.	Gesloten jeugdhulp wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel: - jeugdhulp is noodzakelijk (proportionaliteitsbeginsel); - vrijheidsbeneming is noodzakelijk (proportionaliteitsbeginsel); - er is geen alternatief (meer) voorhanden waarmee het doel van de behandeling kan worden nagestreefd (subsidiariteitsbeginsel).
3.	Gesloten jeugdhulp wordt toegepast voor de kortst mogelijke passende duur en de plaatsing wordt regelmatig getoetst (proportionaliteitsbeginsel).
4.	In de instelling voor gesloten jeugdhulp krijgt de jeugdige de behandeling die nodig is en die beantwoordt aan het doel waarvoor de machtiging gesloten plaatsing is afgegeven (doelmatigheidsbeginsel).
5.	De lange termijn effecten van een gesloten plaatsing worden meegewogen (doelmatigheidsbeginsel).
6.	Een dwangmaatregel in combinatie met vrijheidsbeneming schept verplichtingen in termen van een recht op een 'state of the art' behandeling.
Statische uitgangspunten	
7.	De besluitvormingsprocedure die leidt tot gesloten jeugdzorg, moet omkleed zijn met procedurele waarborgen: - de positie van de minderjarige is met rechtswaarborgen omkleed; - de minderjarige heeft het recht om aan de procedures deel te nemen en gehoord te worden.

*Het **recht op aandacht** moet leidend zijn in het besluitvormingsproces dat leidt tot gesloten jeugdhulp*

Bevindingen wisselwerking gesloten jeugdhulp - jeugdstrafrecht

- Risicovol voor de gesloten jeugdhulpsector om zware jeugddelinquenten daar te plaatsen.
- Veel delicten worden juist tijdens een verblijf in de gesloten jeugdhulp gepleegd.
- het beveiligingsniveau dat de gesloten jeugdhulp kan bieden, is niet voor alle jeugdigen toereikend.
- De gesloten jeugdhulp fungeert vaak als last resort fungeert om jeugdigen van het criminele pad af te houden.
- De zaken waarin de rechter een keuze maakt tussen een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel en een plaatsing in gesloten jeugdhulp laten duidelijk zien voor welke jeugdigen de gesloten jeugdhulp te 'licht' is. Namelijk jeugdigen die jarenlange behandeling behoeven en bij wie een gesloten jeugdhulp traject vaak al mislukt is (leeftijd is een belangrijk criterium)

Hoe ver reikt de zorgplicht van de overheid?

*'Op de Staat rust **niet** de verplichting elke jeugdige **steeds de best denkbare behandeling** te bieden, waarbij de behandeling uiteraard wel aan een aantal minimeisen dient te voldoen'*

Hof 's Gravenhage 6 november 2012, ECLI:NL:GHSGR:2012:BY2991

*'(h)et hof laat een en ander voor rekening en risico van de raad vanwege de stringente eisen die aan een vrijheidsbeneming als de onderhavige en de rechterlijke toetsing daarvan dienen te worden gesteld, voortvloeiend onder meer uit het IVRK en de artikelen 5, 6, 8 en 13 EVRM. Van de overheid wordt in dit verband een **actieve houding** te worden verwacht gelet op de belangen van de minderjarige.*

Hof Arnhem-Leeuwarden 28 oktober 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:8713

Wet rechtspositie gesloten jeugdinstellingen

- Fase: internetconsultatie

LEESTIP:

NEW YORK TIMES BESTSELLER

Andrew Solomon

VER
VAN DE
BOOM

"Een boek dat je elke keer
weer tot in het diepst van
je hart raakt."
The New York Times

Als je kind
anders is

NWADAM

Contact?

Dejong@bvd-advocaten.nl

06 31 94 64 92

Sdu

oprecht
de beste
keuze